

El doctor Joan B. Manyà

Dv, 14/10/2016 per Anton Monner

[Toponímia eclesial](#)

Hi ha persones que en el seu pas pel món, marquen diferències, deixen petjades, omplen espais, creen escola, obren finestres, son profetes pels temps que viuen i son missatgers que marquen el futur. Un d'aquests insignes personatges, és el sacerdot, teòleg i historiador, el doctor **Joan Baptista Manyà**, nascut a Gandesa el dia 30 d'octubre de l'any 1884.

El dia 24 de desembre de l'any 1976 fou enterrat al Santuari de la Fontcalda, a l'altar major, per dispensa papal, i amb signatura del cardenal P. **Palazzini**, que en data 3 de març del 1960, li atorgà aquesta distinció, "...Facultatem ut possit eius corpus sepeliri in sacello Beatae Mariae de Fonte Calido, ruri apud Gandesiam, huius Dertonensis dioecesis, sito...". Uns quants amics personals de l'insigne sacerdot vam assistir al seu sepeli i, dos dies abans, quan va defallir, **Joaquim Vidal i Font**, i jo, acompanyats per mossèn **Miquel Romero i Navarro**, arxiprest de Gandesa, vam anar al seu domicili de la Muntanya de Tortosa a vetllar-lo. Dins d'unes setmanes, doncs, farà 40 anys del decés del doctor Joan Baptista Manyà.

Corria el 13 de juliol, per la tarda, cinc mesos abans de morir, i vaig visitar-lo acompanyat per Miquel Romero i la meva esposa. Romero, en el meu llibre, *Gandesa i la Fontcalda*, recorda sobre aquest dia, el següent: "... El vàrem trobar desmillorat físicament, lent en la conversa, però molt lúcida. El dia 22 de desembre va morir. Un bon grapat de gandesans vàrem acompanyar-lo al funeral de Tortosa, presidit pel Dr. **Pont i Gol**, arquebisbe de Tarragona i president de la Tarraconense. Vàrem preparar acuradament les exèquies a Gandesa i l'enterrament al santuari. Vam portar el fèretre a Gandesa la tarda del dia 23 i tota la nit va restar a la capella del santíssim, l'antic cimbori que el canonge tan recordava, al costat mateix de la casa pairal on va nàixer. Manyà feia el darrer viatge per reposar als peus de la Mare de Déu..."

El pas d'en Manyà per la vida fou fructífer constantment. Cursà estudis teològics a la Universitat Gregoriana de Roma i abans de ser ordenat sacerdot va aconseguir el títol de Doctor a l'Acadèmia de Sant Tomàs, amb la qualificació "cum laude", el 23 d'octubre del 1906. Fou ordenat a Roma pel cardenal **Merry del Val**, el dia 18 de juliol de 1909 i el document original, diu: "Petrus tituli sssrum quatuor

coronatorum. S.R. Ecclesae presbyter, cardinalis Respighi ssmi dni nri Papae Vicarius Generalis. Romae curiae eiusque districtus iudex ordinarius...”.

El dia 1 d'agost cantava la primera missa a Gandesa i uns dies més tard va ser nomenat professor de Teologia al seminari fins que va ser destituït l'any 1921, quan sicaris del dictador Primo de Rivera, van prohibir-li ensenyar en llengua catalana que mai volgué renunciar. Ja en democràcia va dirigir, com a consiliari, el Moviment de Joves Cristians de la diòcesi. Per aquells dies va ser proposat com a Conseller de Cultura de la Generalitat que no va acceptar.

L'any 1952 se li concedí el títol de “Fill Adoptiu de Tortosa” però no se li lliurà la distinció públicament pel seu amor patri, rebutjat i perseguit pel franquisme. L'any següent, fou nomenat pel Papa Pius XII a la dignitat d'Ardiaca, segons extracte del document que diu així: “Pius episcopus servus servorum Dei delicto filio Johanni Manyà Alcoverro Archidiacono Cathedralis Ecclesiae Dertosensis salutem et Apostolicam benedictionem...”. L'any següent fou nomenat “Fill Predilecte de Gandesa”, “...como reconocimiento a su gran amor por su Ciudad natal...”.

L'any 1970 es fundà a Tortosa, Òmnium Cultural on molts alumnes li dedicàrem un homenatge pel suport a normalitzar la llengua catalana a les Terres de l'Ebre. L'any 1971 va ser proclamat “Tortosí de l'Any” però no acceptà ni banquets, ni honors i ho celebrà a la capella de la Mare de Déu de Montserrat de Tortosa entre la intimitat d'alguns addictes col·laboradors. L'any 1973 rebé l'homenatge de “Les Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra”, acte presidit per l'arquebisbe de Tarragona, Pont i Gol i per l'alcalde de Tortosa, el senyor **Tallada**, on hi vaig assistir com a periodista i publicant sengles ressenyes de l'acte a *La Vanguardia*, *Diario Español de Tarragona* i el *Correo Catalán*. L'any següent fou nomenat membre de l'Institut d'Estudis Catalans en reconeixement per l'aportació a la teologia i a la filosofia. Mesos més tard, el Ministerio de Educación y Cultura li concedí la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio.

L'any 1975 rebé a la seva caseta, la visita de tots els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense i li lliuraren un banderí d'homenatge. En aquest acte el doctor Manyà sol·licità al bisbe de Tortosa la constitució de la “Fundació Manyà”, com ja ho havia advertit de crear-la en el moment de pronunciar una conferència, l'any 1970 a la Facultat de Teologia Sant Pacià de Barcelona. Uns anys més tard es nomenà membre de l'Associació Catalana de Teòlegs a títol pòstum, en unes Jornades d'Estudis Teològics celebrades a la Fontcalda.

Tants guardons i consideracions atorgades per tantes institucions revelen la categoria del personatge. Va publicar 16 llibres, la majoria de filosofia i teologia, destacant *Teolegumena*, obra de 5 grans volums, reconeguda internacionalment. Va pronunciar moltes conferències, va prorrogar molts llibres, entre ells la meua primera publicació, *Toponímia de Gandesa i el seu terme municipal*. Va participar activament a la creació del periòdic quinzenal “El Llamp” i escrivint articles històrics que posteriorment possibilitaren, el llibre *Notes d'història de Gandesa*, i amb el meu pare i altres, va fundar la revista *Castellania*.

Al llibre *Miscel·lània Manyà*, on se'm demanà la meua col·laboració, escrivia l'any 1979: “...era senzill i mai féu ostentació del seu poder intel·lectual. Sabé conrear el seu prodigiós talent, sense pretendre ser més que els que l'envoltaven...Vivia a una humil caseta, a la muntanya, amb mobles i estris ben pobres però engalanada amb la imatge de la Mare de Déu de la Fontcalda...”. “Sentir-se i ser català era el més

important i m'explicà que ho havia rebut de la mare juntament amb la llet que va mamar...". "Fou jove d'esperit permanentment i ho seguia sent dies abans de morir, quan parlava del futur amb la mateixa intensitat i vigoria, a pesar de la veu apagada i obscura d'ancià...".

Aviat recordarem la seva mort i la personalitat; humil, senzill, català, enamorat de la Fontcalda i esperit jove fins la mort.